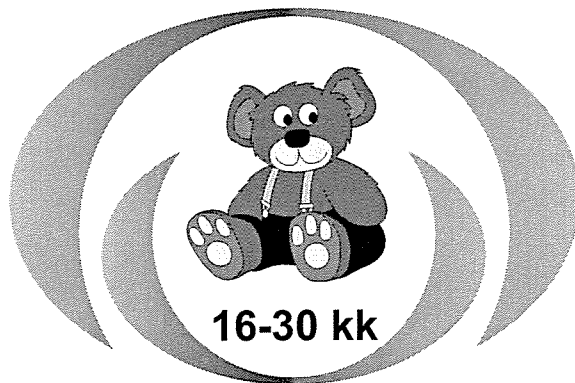

LAPSEN KOMMUNIKAATION KEHITYS: SANAT, TAIVUTUKSET JA LAUSEET

MCDI-lomake*

Lapsen nimi: _____

Syntymäaika: _____ Ikä: _____

Arvioitsija: _____ Päiväys: _____

I SANOJEN YMMÄRTÄMINEN JA TUOTTAMINEN

A. SANAVARASTO

Lomakkeeseen on kerätty sanoja, jotka ovat tavallisia lasten varhaisessa sanavarastossa. Merkitse rasti ympyrään "ymmärtää ja sanoo" sellaisten sanojen kohdalle, joiden merkityksen lapsesi ymmärtää ja joita hän myös itse tuottaa. Tuotetulla sanalla tarkoitetaan ilmaisua, jonka lapsi sanoo itsenäisesti (ilman mallia) ja jota hän toistuvasti käyttää saman asian yhteydessä.

Mikäli lapsi käyttää sanasta erilaista muotoa kuin lomakkeessa (esim. kuppi -uppi, koira - oi' a, hevonen - heppa), merkitse se kuitenkin. Kirjoita viereen sana siinä muodossa, jossa lapsi käyttää sitä. On aivan mahdollista, että lapsesi tuottaa vasta aivan muutamia tämän lomakkeen sanoista. Myös taivutusten ja lauseiden hallinta on yleensä vähäistä alle kaksivuotiailla lapsilla.

*Lähde: Fenson, L., Dale, P. S., Reznick, J. S., Thal D., Bates, E., Hartung, J. P., Pethick S., & Reilly, J. S. (1991). Technical Manual for the MacArthur Communicative Development Inventories. San Diego State University. Suomeksi: LKK -projekti, Jyväskylän yliopisto, psykologian laitos

1. ÄÄNTELYT JA ELÄINTEN ÄÄNET

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
ai-ai (sattuessa)	☐	ammuu	☐
bää-ä bää-ä	☐	drnn drnn (auton ääni)	☐
hau hau	☐	kukkokiekuu	☐
kvaak kvaak	☐	miauu	☐
murrrr	☐	nam nam	☐
ohhoh	☐	shh (hiljaa)	☐
tsuk tsuk (junan ääni)	☐	Yhteensä	

2. ELÄINTEN NIMET (oikeat tai leikkieläimet)

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
ampiainen	☐	ankka	☐
apina	☐	eläin	☐
hevonen	☐	hiiri	☐
hirvi	☐	hyttynen	☐
hämähäkki	☐	kala	☐
kana	☐	karhu	☐
kettu	☐	kirahvi	☐
kissa	☐	koira	☐
kukko	☐	kärpänen	☐
käärme	☐	lammas	☐
lehmä	☐	leijona	☐
leppäkerttu	☐	lintu	☐
mato	☐	muurahainen	☐
norsu	☐	orava	☐
perhonen	☐	pingviini	☐
possu	☐	pupu	☐
pöllö	☐	sammakko	☐
siili	☐	susi	☐
tiikeri	☐	tipu	☐
		Yhteensä	

3. KULKUNEUVOT (oikeat tai lelut)

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
auto	☐	bussi/linja-auto	☐
juna	☐	kuorma-auto	☐
laiva	☐	lentokone	☐
mopo	☐	paloauto	☐
polkupyörä	☐	pulkka	☐
rattaat	☐	traktori	☐
		Yhteensä	

4. LEIKKIVÄLINEET

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
ilmapallo	☐	kirja	☐
kynä	☐	lahja	☐
lappio	☐	maila	☐
muovailuvaha	☐	nalle	☐
nukke	☐	palapeli	☐
palikka	☐	pallo	☐
pele	☐	värikynä	☐
ämpäri/sanko	☐	Yhteensä	

5. RUOKAA JA JUOMAA

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
appelsiini	☐	banaani	☐
herne	☐	hillo	☐
jugurtti	☐	juusto	☐
jäätelö	☐	kaakao	☐
kaali	☐	kahvi	☐
kakku	☐	kananmuna	☐
karkki	☐	kastike	☐
keitto	☐	keksi	☐
kiisseli	☐	kurkku	☐
lakritsa	☐	leipä	☐
liha	☐	limonadi	☐
maito	☐	makaroni	☐
makkara	☐	mansikka	☐
margariini	☐	marja	☐
mehu	☐	muro	☐
omena	☐	paahtoleipä	☐
pannukakku	☐	peruna	☐
perunalastu	☐	piimä	☐
pizza	☐	porkkana	☐
pulla	☐	purukumi	☐
puuro	☐	pähkinä	☐
ruoka	☐	rusina	☐
salaatti	☐	sokeri	☐
suklaa	☐	suola	☐
suolakurkku	☐	tee	☐
tomaatti	☐	tonnikala	☐
velli	☐	vesi	☐
viili	☐	vitamiini	☐
voi	☐	voileipäkeksi	☐
		Yhteensä	

6. VAATETUS

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
alushousut	☐	haalari	☐
hattu/myssy	☐	hiha	☐
housut	☐	huppu	☐
kaulahuivi	☐	kenkä	☐
lapaset	☐	mekko	☐
nappi	☐	paita	☐
pusero	☐	ruokalappu	☐
saappaat	☐	sadetakki	☐
sortsit	☐	sukka	☐
sukkahousut	☐	suoja-puku	☐
takki	☐	uimapuku	☐
vaippa	☐	vetoketju	☐
villapaita	☐	villatakki	☐
yö	☐	yöpuku	☐
		Yhteensä	

7. KEHON OSAT

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
hammas	☐	hiukset/tukka	☐
huulet	☐	jalka	☐
kasvot	☐	kieli	☐
korva	☐	käsi	☐
leuka	☐	napa	☐
nenä	☐	olkapää	☐
pimppi	☐	pippeli	☐
polvi	☐	poski	☐
pylly	☐	pää	☐
silmä	☐	sormi	☐
suu	☐	tissi	☐
varvas	☐	vatsa/maha	☐
		Yhteensä	

8. HUONEKALUT JA HUONEET

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
amme	☐	autotalli	☐
eteinen	☐	ikkuna	☐
jääkaappi	☐	kaappi	☐
katto	☐	keinutuoli	☐
keittiö	☐	kuisti	☐
kylpyhuone	☐	lattia	☐
makuuhuone	☐	nojatuoli	☐

olohuone	☐	ovi	☐
parveke	☐	pesukone	☐
portaat	☐	pölynimuri	☐
pöytä	☐	radio	☐
sauna	☐	sohva	☐
suihku	☐	syöttötuoli	☐
sänky	☐	televisio	☐
tiskipöytä	☐	tuoli	☐
uuni	☐	vessa	☐
		Yhteensä	

9. KODIN ESINEET JA TARVIKKEET

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
avaimet	☐	haarukka	☐
hammasharja	☐	harja	☐
kamera	☐	kampa	☐
kannu	☐	kattila	☐
kello	☐	kori	☐
kortti	☐	kukkaruukku	☐
kuppi	☐	laatikko	☐
lamppu	☐	lasi	☐
laukku	☐	lautanen	☐
liima	☐	liina	☐
lusikka	☐	lääke	☐
maljakko	☐	matto	☐
naula	☐	ovikello	☐
paperi	☐	peili	☐
peitto	☐	pesusieni	☐
potta	☐	puhelin	☐
pullo	☐	pyyhe	☐
raha	☐	rasva	☐
roska	☐	saippua	☐
sakset	☐	sateenvarjo	☐
silmälasit	☐	taulu	☐
tutti	☐	tyyny	☐
valokuva	☐	vasara	☐
veitsi	☐	verho	☐
		Yhteensä	

10. LUONTO JA LÄHIYMPÄRISTÖ

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
aurinko	☐	eläintarha	☐
hiekkalaatikko	☐	hiekkalaatikko	☐
huoltoasema	☐	juhlat	☐

jää	☐	katu	☐
kauppa	☐	keinu	☐
kesämökki	☐	kirkko	☐
kivi	☐	koti	☐
koulu	☐	kukka	☐
kuu	☐	leikkipuisto	☐
lippu	☐	liukumäki	☐
lumi	☐	lumiukko	☐
lätäkkö	☐	metsä	☐
piha	☐	posti	☐
puisto	☐	puu	☐
päiväkoti	☐	ranta	☐
retki	☐	ruoho	☐
sade	☐	taivas	☐
talo	☐	tuuli	☐
työpaikka	☐	tähti	☐
Yhteensä			

11. IHMISET

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
eno	☐	hoitotäti	☐
ihminen	☐	isä	☐
kaveri	☐	lapsenvahti	☐
lapsi	☐	lääkäri	☐
mies	☐	mummo/mummi	☐
nainen	☐	oma nimi	☐
opettaja	☐	palomies	☐
pappa/ukki	☐	poika	☐
poliisi	☐	setä	☐
sisko	☐	tyttö	☐
täti	☐	vauva	☐
veli	☐	äiti	☐
Yhteensä			

12. LEIKIT JA RUTIINITOIMINNOT

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
aamupala	☐	ei	☐
hei hei	☐	hyvää yötä	☐
kakka	☐	kiitos	☐
kyllä	☐	kylpy	☐
käydä ostoksilla	☐	loppu	☐
mennä nukkumaan	☐	mennä potalle	☐
"näin iso"	☐	odota	☐
ole hyvä	☐	"piiloon"	☐

pissa	☐	päiväunet	☐
päivää	☐	terve!	☐
välipala	☐	älä	☐
Yhteensä			

13. TOIMINTASANAT

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
ajaa	☐	antaa	☐
aukaista	☐	auttaa	☐
hakea	☐	halata	☐
haluta	☐	heiluttaa	☐
heittää	☐	hiihtää	☐
huutaa	☐	hymyillä	☐
hypätä	☐	irvistää	☐
istua	☐	itkeä	☐
juoda	☐	juosta	☐
kaataa	☐	kaatua	☐
katsoa	☐	keinua	☐
keittää	☐	kiinnittää	☐
kiirehtiä	☐	kiivetä	☐
kirjoittaa	☐	kiusata	☐
koputtaa	☐	korjata	☐
koskettaa	☐	kuivata	☐
kutittaa	☐	kuunnella	☐
kävellä	☐	laittaa	☐
lakaista	☐	laskea mäkeä	☐
laulaa	☐	leikata	☐
leikkiä	☐	leipoa	☐
lopettaa	☐	luistella	☐
lukea	☐	lyödä	☐
lähteä	☐	löytää	☐
maalata	☐	mahtua	☐
maistaa	☐	mennä	☐
nauraa	☐	niistää	☐
nukkua	☐	odottaa	☐
ostaa	☐	ottaa kiinni	☐
ottaa	☐	painaa	☐
peittää	☐	pelata	☐
pestä	☐	piilottaa	☐
piirtää	☐	pitää hyvänä	☐
pitää kiinni	☐	poimia	☐
potkaista	☐	pudota	☐
pudottaa	☐	puhaltaa	☐
puhua	☐	pukea	☐
purra	☐	pysähtyä	☐
pyöriä	☐	rakentaa	☐

ratsastaa	☐	ravistaa	☐
repiä	☐	riisua	☐
rikkoa	☐	roiskuttaa	☐
saada	☐	sanoa	☐
seisoa	☐	siivota	☐
silittää	☐	soittaa	☐
sulkea	☐	suukottaa	☐
syödä	☐	syöttää	☐
tanssia	☐	taputtaa	☐
tehdä	☐	tuoda	☐
työntää	☐	törmätä	☐
uida	☐	valvoa	☐
vetää	☐	viedä	☐
vilkuttaa	☐	yskittää	☐
Yhteensä			

14. AIKAA KOSKEVAT SANAT

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
aamu	☐	eilen	☐
ennen	☐	huomenna	☐
ilta	☐	jälkeen	☐
myöhemmin	☐	nyt	☐
pian	☐	päivä	☐
tänään	☐	yö	☐
Yhteensä			

15. KUVAILEVAT SANAT

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
ensimmäinen	☐	hidas	☐
hieno	☐	hiljainen	☐
huono	☐	hyvä	☐
iloinen	☐	iso	☐
kaunis	☐	keltainen	☐
kiltti	☐	kipeä (pipi)	☐
korkea	☐	kova	☐
kuiva	☐	kurainen	☐
kuuma	☐	kylmä	☐
likainen	☐	makea	☐
musta	☐	märkä	☐
nopea	☐	nälkäinen	☐
onnellinen	☐	parempi	☐
pehmeä	☐	pieni	☐
pimeä	☐	pitkä	☐
puhdas	☐	punainen	☐

raskas	☐	reipas	☐
rikki	☐	rohkea	☐
ruskea	☐	sateinen	☐
sininen	☐	surullinen	☐
terävä	☐	tuhma	☐
tuulinen	☐	tyhjä	☐
täysi	☐	uninen	☐
uusi	☐	valkoinen	☐
vanha	☐	varovainen	☐
vihreä	☐	viimeinen	☐
väsynyt	☐	äänekäs	☐
		Yhteensä	

16. PRONOMINIT

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
he	☐	heidän	☐
heille	☐	hän	☐
hänelle	☐	hänen	☐
me	☐	meidän	☐
meille	☐	minulle	☐
minun	☐	minä	☐
näiden	☐	näille	☐
nämä	☐	se	☐
sen	☐	sille	☐
sinulle	☐	sinun	☐
sinä	☐	tälle	☐
tämä	☐	tämän	☐
		Yhteensä	

17. KYSYMYSSANAT

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
kuka	☐	miksi	☐
mikä	☐	milloin	☐
minne	☐	missä	☐
miten	☐	mitä	☐
		Yhteensä	

18. PREPOSITIOT JA PAIKANMÄÄREET

	ymmärtää ja sanoo		ymmärtää ja sanoo
alas	☐	alla	☐
auki	☐	edessä	☐
kanssa	☐	kiinni	☐
pois	☐	päällä (päälle)	☐

B. SANOJEN KÄYTTÖ

ei vielä joskus usein

1. Puhuuko lapsesi menneistä tapahtumista tai ihmisistä, jotka eivät ole paikalla? Esimerkiksi lapsi, joka kävi viikko sitten leikkipuistossa, puhuu karusellista, liukumäestä, keinuhevosesta tms.			
2. Puhuuko lapsesi jostakin tulevasta tapahtumasta, esimerkiksi sanoo "juna" kun ollaan lähdössä matkalle.			
3. Puhuuko lapsesi kohteista, jotka eivät ole paikalla kuten kaipaa puuttuvaa lelua tai viittaa ei-läsnäolevaan lemmikkieläimeen tai ihmiseen.			
4. Ymmärtääkö lapsesi, jos pyydät jotakin, joka ei ole huoneessa, esimerkiksi menee hakemaan nallen toisesta huoneesta kun sanot "missä nalle?".			
5. Osoittaako lapsesi esinettä ja nimeää poissaolevan henkilön, jolle esine kuuluu? Esimerkiksi, lapsi saattaa osoittaa äidin kenkää ja sanoa "äiti".			

II TAIVUTUSMUODOT JA LAUSEET

A. MONIKON TUNNUS JA SIJAPÄÄTTEET

ei vielä joskus usein

1. Puhuuko lapsesi monikossa asioista, joita on useampi kuin yksi, esim. "sukat", "kengät", "kädet" jne? Jos lapsesi käyttää monikkomuotoa, kirjoita tähän esimerkkejä sanoista, jotka ovat esiintyneet monikossa. Kirjoita sana siinä muodossa, jossa lapsesi käyttää sanaa.			
2. Käyttääkö lapsesi genetiiviä , kun haluaa osoittaa omistussuhdetta, esim. sanoo "minun", "äitin", "mummin", "Marin" jne? Jos lapsesi käyttää genetiivimuotoja, kirjoita esimerkkejä sanoista, joissa omistusta osoittava pääte esiintyy.			
3. Käyttääkö lapsesi partitiivia , jonka päätteet ovat a, ä, ta, tä ? Esim. lapsi sanoo "maitoa", "keksiä", "suklaata", "vettä". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä niistä sanoista, joissa pääte esiintyy.			
4. Käyttääkö lapsesi seuraavia sisäpaikallissijoja puheessaan *inessiiviä , jonka pääte on ssa, ssä ? Esim. lapsi sanoo "autossa", "laatikossa", "jalassa", "sängyssä". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä niistä sanoista, joissa pääte esiintyy.			
5. *elatiivia , jonka pääte on sta, stä ? Esim. lapsi sanoo "kaapista", "jalasta", "kupista", "sängystä". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä niistä sanoista, joissa pääte esiintyy.			

6. *illatiivia , joka vastaa kysymykseen mihin ja jolla on erilaisia päätteitä? Esim. lapsi sanoo "kauppaan", "kotiin", "kuppiin". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä niistä sanoista, joissa päätte esiintyy.			
7. Käyttääkö lapsesi seuraavia ulkopaikallissijoja puheessaan *adessiivia , jonka päätte on lla, llä ? Esim. lapsi sanoo "lattialla", "pöydällä", "pihalla". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä niistä sanoista, joissa päätte esiintyy.			
8. *ablatiivia , jonka päätte on lta, ltä ? Esim. lapsi sanoo "lattialta", "pöydältä", "pihalta". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä niistä sanoista, joissa päätte esiintyy.			
9. *allatiivia , jonka päätte on lle ? Esim. lapsi sanoo "lattialle", "pöydälle", "pihalle". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä niistä sanoista, joissa päätte esiintyy.			

B. VERBIMUODOT

ei vielä   joskus   usein

1. Käyttääkö lapsesi verbeistä käskymuotoja ? Esim. lapsi sanoo "anna", "ota", "tule". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä näistä verbeistä.			
2. Käyttääkö lapsesi kielteisiä verbimuotoja ? Esim. lapsi sanoo "ei ota", "ei anna", "ei nukkumaan". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä näistä ilmaisuista.			
3. Käyttääkö lapsesi verbeistä yksikön 3. persoonamuotoa ? Esim. lapsi sanoo "syö", "nukkuu", "itkee". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä näistä verbeistä.			
4. Käyttääkö lapsesi verbeistä yksikön 1. persoonamuotoa ? Esim. lapsi sanoo "syön", "pelaan", "leikin". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä näistä verbeistä.			
5. Käyttääkö lapsesi imperfektiä , kun hän puhuu jo tapahtuneista asioista? Esim. lapsi sanoo "äiti tuli", "tutin otti", "meni rikki". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä sanoista, joissa imperfekti esiintyy.			

6. Käyttääkö lapsesi passiivimuotoisia verbejä ? Esim. lapsi sanoo "leikitään", "pelataan", "nukutaan". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä näistä sanoista.			
7. Esiintyykö lapsen puheessa aktiivin liittotempuksia , joissa apuverbinä on olla-verbi ja pääverbi on nut-, nyt-, neet- loppuisessa muodossa? Esim. lapsi sanoo "on syönyt", "on mennyt", "on leikkinyt", "on nukkunut". Jos käyttää, kirjoita esimerkkejä näistä.			

C. SANAYHDISTELMÄT

ei vielä   joskus   usein

1. Yhdisteleekö lapsesi sanoja kahden sanan ilmaisuiksi ? Esim. lapsi sanoo "keksiä lisää", "kenkä pois", "maitoo ottaa", "ovi kiinni". Jos yhdistelee, kirjoita näistä yhdistelmistä esimerkkejä.			
2. Kirjoita seuraaville riveille kolme pisintä ilmaisua , joita olet kuullut lapsesi äskettäin käyttävän.			Morfeemien määrä
1. _____ _____			_____
2. _____ _____			_____
3. _____ _____			_____

SANOJEN TUOTTAMINEN

- A. Sanavarasto
B. Sanojen käyttö

Yhteensä
Yhteensä

/595
/10

II TAIVUTUSMUODOT JA LAUSEET

- A. Monikon tunnus ja sijapäätteet
B. Verbimuodot
C. Sanayhdistelmät

Yhteensä (A+B)
Kolmen ilmaisun
keskimääräinen
morfeemimäärä

/16

Muita lapsen kielen kehitykseen liittyviä asioita, jotka ovat mielestäsi tärkeitä:

